

Aan : De leden van de gemeenteraad

Van : College van B&W

Datum : 5 december 2023

Onderwerp : Update Aanpak Energiearmoede

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Met deze raadsinformatienota krijgt u informatie over de uitvoering van de Aanpak Energiearmoede. Deze aanpak wordt volledig betaald vanuit de Specifieke Uitkering (SPUK) 'Aanpak energiearmoede' van het Rijk en loopt vanaf 1 januari 2022 en is inmiddels verlengd tot en met 31 december 2025. In de raadsvergadering van 16 juni 2022 heeft uw raad besloten uitvoering te geven aan de aanpak, met de toegekende rijksmiddelen.

De middelen zijn beschikbaar gesteld om huishoudens in een kwetsbare financiële positie te ondersteunen bij het verlagen van de energierekening. De hoogte van de rijksbijdrage voor Bunnik was in januari 2022 berekend op ongeveer 200 huishoudens die in onze gemeente moesten rondkomen van een inkomen tot 120% van sociaal minimum én in een huis met een lager energielabel woonden (berekeningen van TNO in opdracht van de rijksoverheid). Zolang we de aanpak richten op de doelgroep 'financieel kwetsbaren' zijn we niet verplicht de grenzen qua inkomen en energielabel strikt toe te passen. We hebben ervoor gekozen om de aanpak te richten op huishoudens die moeten rondkomen van een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.

In Nederland is het aantal energiearme huishoudens gestegen. De financiële compensatiemaatregelen hebben de stijging wel sterk geremd, zo blijkt uit onderzoek van TNO. Ook in Bunnik is het aantal huishoudens dat leeft in energiearmoede groter geworden. Volgens de gegevens van de Regionale Sociale Dienst zijn er momenteel 357 huishoudens in de gehele gemeente die moeten rondkomen van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum.

De stijging van het aantal mensen dat in aanmerking komt, onderstreept het belang van deze aanpak energiearmoede.

Beoogd effect

Ondersteuning op korte termijn van (zoveel mogelijk) Bunnikse huishoudens met lage inkomens bij het verlagen van het energieverbruik.

Uitvoering

De SPUK-middelen zijn eind januari 2022 verstrekt aan de gemeente. De voorbereidingen zijn direct van start gegaan in februari met het uitnodigen van de doelgroep voor keukentafelgesprekken over hun energierekening. De eerste vier huisbezoeken hebben in maart 2022 plaatsgevonden. Daadwerkelijke uitvoering en uitgaven aan maatregelen zijn gestart na een positief besluit op het Raadsvoorstel van 16 juni 2022, onderwerp 'Aanpak energiearmoede', ibabs nummer 22-045. De uitvoering bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Opleiden van energievoaches uit de Bunnikse samenleving.

Samen met de Energie Coöperatie Bunnik (ECB) zijn er vrijwillige energievoaches gezocht en gevonden. Deze vrijwilligers zijn sinds augustus van 2022 aan de slag. In duo's gaan ze op huisbezoek voor adviesgesprekken aan de keukentafel. Daarbij volgen ze een gespreksprotocol dat is opgesteld door de ECB en gemeente. Er zijn totaal elf energievoaches uit de Bunnikse samenleving actief.

2. In contact komen met de doelgroep

Er is een flinke inspanning geleverd om de doelgroep te bereiken. Zo zijn er diverse kanalen en communicatiemiddelen ingezet om bewoners uit de doelgroep te attenderen op het aanbod van een gratis adviesgesprek met een energievoach en de energievergoeding. In 2022 is er gecommuniceerd via de gemeente zelf, de ECB, woningbouwcorporaties en maatschappelijke organisaties zoals Vluchtelingenwerk en de Voedselbank. Er zijn flyers verspreid via de zojuist genoemde kanalen en vrijwilligers van de ECB hebben huis-aan-huis geflyerd bij sociale huurwoningen. Verder is het onder de aandacht gebracht via de gemeentelijk website en er is gecommuniceerd via het Groentje. In de eerste maanden is er vooral breed gecommuniceerd. Het blijkt lastig de doelgroep te bereiken. Van de Regionale Sociale Dienst hebben we adressen van de doelgroep ontvangen, die we in april 2023 een gerichte brief hebben gestuurd. We zien dat een combinatie van zowel brede als gerichte communicatie, als de kracht van de herhaling het meest effectief is. Daarnaast komen er zichtbaar meer aanvragen binnen in de koudere periodes van het jaar.

Sommige uitvoeringsonderdelen zijn gericht op een subdoelgroep, waarbij soms overlap zit. Zo onderscheiden we binnen de doelgroep de subdoelgroepen huurders en huishoudens met een koopwoning. Vandaar de verschillende aantallen die per uitvoeringsonderdeel genoemd worden.

3. Van adviesgesprek tot uitgevoerde maatregelen

Na aanmelding via de website door de bewoner zelf of via een medewerker van sociaal domein wordt er door de energievoach contact gezocht met de bewoner en wordt er een bezoek ingepland. Tijdens het huisbezoek worden energiebesparingskansen doorgenomen. Indien mogelijk worden er meteen (of op een later moment) één of meerdere energiebesparende maatregelen toegepast, zoals het vervangen van lampen door LED. Per adres wordt een bezoekverslag gemaakt dat de bewoner krijgt toegezonden. De coördinatie en inkoop van artikelen (LED lampen, radiatorfolie, etc) wordt verzorgd door de ECB en vergoed uit de middelen voor aanpak energiearmoede. Soms komt er achteraf een klusjesman om bijvoorbeeld tochtstrips aan te brengen. De klusjesman doet dit tegen een gereduceerd tarief. Ook bekijkt de energievoach het witgoed en of hier nog verouderde energie-onzuinige apparaten tussen zitten. Als dat zo is, kan de bewoner gebruik maken van de eenmalige energievergoeding.

4. Eenmalige energievergoeding van maximaal 800 euro

Inwoners met een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor een eenmalige energievergoeding om maatregelen te nemen die de energierekening verlagen. Dit kunnen energiebesparende maatregelen in huis zijn en/of het vervangen van een verouderd huishoudapparaat door een energiezuinigere variant. Het vervangen van huishoudelijke apparatuur door een energiezuiniger apparaat blijkt een forse investering. Door extra middelen vanuit het rijk hebben we de eenmalige vergoeding dit najaar kunnen verhogen van maximaal 400 euro naar maximaal 800 euro per huishouden. Een voorwaarde die is toegevoegd, is dat er eerst een energievoach langskomt om te beoordelen of er apparaten in aanmerking komen om te worden vervangen door energiezuinigere apparaten. De vergoeding kan alleen toegekend worden, op basis van de aankoopbewijzen. Voor sommige bewoners is het eerst zelf voorschieten van het totaalbedrag een te grote uitgave. Daarvoor heeft de gemeente afspraken gemaakt met de lokale partij Installatieburo Hevi voor de aanschaf van een energiezuinig huishoudapparaat, waarbij Hevi de factuur, tot maximaal 800 euro, doorstuurt naar de gemeente. De bewoner hoeft, indien nodig, alleen het restantbedrag daarboven zelf te betalen.

5. Energieboxen

In het kader van de prestatieafspraken waren er al een aantal jaren afspraken tussen Portaal en de gemeente om jaarlijks 30 energieboxen ter beschikking te stellen aan huurders. Dit is doorgezet in 2023 en ook woningbouwcorporatie Lekstede werkt hieraan mee. Daarnaast hebben we het aanbod van de Energiebox, een product van milieuvadvisbureau JMA, verder uitgebreid. De Energiebox bestaat uit een adviesgesprek door een energiecoach en een doos met energiebesparende producten voor in huis. Indien nodig worden er aanvullende energiebesparende producten geleverd of wordt er een herhaalbezoek ingepland. Dit aanbod is gericht op huurders van woningbouwcorporaties Portaal en Lekstede die tot de doelgroep behoren. In juni 2023 zijn 164 huishoudens per brief hierover door de gemeente geïnformeerd. In deze brief staat hoe ze een gratis Energiebox kunnen aanvragen. In oktober 2023 is er een herhalingsbrief gestuurd, naar degene die nog geen gebruik hebben gemaakt van het aanbod. Hierin is tevens het aanbod van de energievergoeding van maximaal 800 euro vanuit de gemeente onder de aandacht gebracht. Deze brief is, op basis van een recente lijst vanuit de Regionale Sociale Dienst, verstuurd naar 177 huurders. Er zijn meer adressen aangeschreven dan in juni, omdat er een stijging in de doelgroep te zien is.

6. Samenwerking woningbouwcorporaties sociale huurwoningen

De gemeente mag niet investeren in grote, waarde vermeerderende, maatregelen van huurwoningen van woningbouwcorporaties. Wel is het mogelijk te ondersteunen met kleine energiebesparende maatregelen. We zijn en blijven in gesprek met de woningbouwcorporaties om ze te stimuleren verdere verduurzamingsstappen en energiebesparende maatregelen te nemen, die de doelgroep ten goede komen. Ook zoeken we contact met de woningbouwcorporaties als er vragen zijn vanuit de gesprekken die de energiecoaches, met diverse inwoners uit de sociale huurwoningen, hebben. In overleg met woningbouwcorporatie SSH hebben we gesproken over welke energiebesparende maatregelen er in de 4 flats (98 woningen) op de Vletweide genomen kunnen worden. In september 2023 heeft SSH uiteindelijk een enquête uitgestuurd naar de bewoners. Op basis van de uitkomsten van de enquête en de ingeschatte kosten per maatregel, hebben we afgesproken welke energiebesparende maatregelen uitgevoerd gaan worden. SSH laat deze vanaf half november uitvoeren bij de bewoners van de Vletweide, overal waar dit gewenst is. De gemeente is co-financier en levert voor de bewoners die binnen de doelgroep vallen een bijdrage van 400 euro per woning.

7. Isolatievouchers voor woningeigenaren

Inwoners met een inkomen tot maximaal 120% van het sociaal minimum die een koopwoning hebben en aan een aantal voorwaarden voldoen, kunnen gebruik maken van de isolatievouchers die beschikbaar zijn gesteld door de Provincie Utrecht. De voorwaarden zijn: grondgebonden woning, gebouwd voor 1992, geen energielabel A,B,C, geen Rijksmonument, geen VVE, WOZ onder gemeentelijk gemiddelde en woning binnen de bebouwde kom. De 42 huishoudens die aan deze voorwaarden voldoen, hebben in juni 2023 per brief het aanbod gekregen om gratis hun spouwmuur te laten isoleren. Als deze al geïsoleerd is, kan er mogelijk bodem- of vloerisolatie worden toegepast. Per woning is er een maximaal budget van 4.000 euro door de Provincie Utrecht beschikbaar gesteld. Een voorwaarde voor de gemeente om dit aanbod van isolatievouchers aan deze specifieke doelgroep te mogen aanbieden, was het hebben van een Pré-Soortenmanagementplan (pré-SMP)-onthefing. Deze hebben we sinds juni 2023 binnen. Aanmeldingen komen binnen bij Duurzaam Bouwloket en zij schakelt isolatiebedrijven in. Deze uitvoerende isolatiebedrijven werken volgens het principe van natuurvriendelijk isoleren. Dit uitvoeringsonderdeel wordt niet betaald uit de SPUK-gelden aanpak energiearmoede, maar vanuit provinciaal budget. De uitvoering door Duurzaam Bouwloket wordt wél betaald uit de SPUK. Het levert een positieve bijdrage aan het terugdringen van energiearmoede én de energietransitie.

Begin november is er een herhalingsbrief gestuurd naar degenen die nog geen gebruik hebben gemaakt van het aanbod. Hierin is tevens het aanbod van de gratis energiecoach en energievergoeding van

gemeente Bunnik Informatienota

maximaal 800 euro vanuit de gemeente onder de aandacht gebracht. Deze brief is, op basis van een recente lijst vanuit de Regionale Sociale Dienst verstuurd naar 26 adressen die aan de voorwaarden voldoen.

Update behaald effect

Hieronder volgt per onderdeel het behaalde effect tot nu toe en in tabel 1 een korte samenvatting hiervan.

• Van adviesgesprek tot uitgevoerde maatregelen

Er hebben (tot en met oktober 2023) in totaal 69 huisbezoeken/adviesgesprekken met energiecoaches bij inwoners thuis plaatsgevonden. Tijdens deze gesprekken zijn er energiebesparingsmogelijkheden (inclusief gedragstips) besproken en zijn er in een aantal gevallen ook meteen energiebesparende maatregelen ter plekke genomen of uitgedeeld. In totaal zijn er 162 energiebesparende artikelen uitgedeeld en/of meteen toegepast. Bij 4 bewoners is er op een later moment een klusser langs geweest om bijvoorbeeld tochtstrips aan te brengen. Daarnaast zijn er nog 20 aanmeldingen voor huisbezoeken/adviesgesprekken met energiecoaches geweest, die om verschillende redenen toch niet hebben plaatsgevonden. In de meeste gevallen omdat de bewoner een huisbezoek/adviesgesprek toch niet nodig vond. Een deel hiervan heeft wél gebruik gemaakt van de eenmalige energievergoeding voor bijvoorbeeld de aanschaf van energiezuiniger witgoed. De adviesgesprekken lijken effectief, omdat naast energiebesparingsmaatregelen in huis en gedragstips, de energiecoaches ook het witgoed beoordelen en bekijken of deze apparaten in aanmerking komen om te vervangen door een energiezuinig apparaat. Vaak wordt er daarna ook gebruik gemaakt van de eenmalige energievergoeding.

• Eenmalige energievergoeding van maximaal 800 euro

Er hebben inmiddels 43 inwoners gebruik gemaakt van de eenmalige energievergoeding. Een aantal heeft dit gebruikt voor energiezuinigere verlichting, het toepassen van radiatorfolie, tochtstrips en/of bijvoorbeeld isolerend glas. De meeste inwoners (32) hebben de energievergoeding gebruikt voor de aanschaf van een energiezuiniger huishoudapparaat, met een energielabel tot maximaal C. Bij sommige type apparaten is energielabel C het hoogste haalbaar (bijv. bij kleinere koelkasten). Bij uitzondering is er akkoord gegeven op een lager energielabel, wanneer er bijvoorbeeld geen energiezuiniger apparaat beschikbaar was voor het specifieke gewenste formaat of bij inbouwmodellen. Van deze 32 inwoners, hebben er in totaal 10 inwoners rechtstreeks via het lokale bedrijf Hevi een apparaat aangeschaft. De bewoner hoeft dan, indien van toepassing, alleen het restantbedrag boven op de maximale energievergoeding zelf te betalen.

Dit najaar hebben we de eenmalige energievergoeding verhoogd van 400 euro naar maximaal 800 euro. De inwoners die eerder al gebruik hadden gemaakt van deze energievergoeding hebben we per brief via e-mail geïnformeerd over de verhoogde vergoeding. Degene die al meer dan 400 euro aan energiebesparende maatregelen hadden genomen, hebben het restantbedrag (tot een maximum van totaal 800 euro) op hun rekening gestort gekregen. De overige inwoners die nog geen extra energiebesparende maatregelen hadden genomen bovenop die 400 euro vergoeding óf hier nog helemaal geen gebruik van hadden gemaakt (en bijvoorbeeld wel al een energiecoach op bezoek hebben gehad), zijn geïnformeerd dat de eenmalige energievergoeding is verhoogd. Zij kunnen mogelijk nu wél een energiezuinig huishoudapparaat aanschaffen of andere energiebesparende maatregelen nemen. De eerste aanvragen hieruit komen nu binnen.

Om dit aanbod goed onder de aandacht te brengen, is er ook een nieuwe flyer gemaakt en deze wordt momenteel verspreid via medewerkers van sociaal domein en neergelegd bij diverse maatschappelijke organisaties. Medewerkers van communicatie hebben ook een campagneplan gemaakt en dit wordt in onderlinge afstemming van half november t/m half december 2023 uitgerold.

We communiceren juist veel in deze periode, omdat is gebleken dat er vooral in de koudere periodes van het jaar de meeste aanvragen binnenkomen.

• **Energieboxen**

Tot nu toe zijn er 25 aanmeldingen binnengekomen voor het ontvangen van een Energiebox door huurders van woningbouwcorporaties Portaal en Lekstede. De meeste afspraken hebben inmiddels plaatsgevonden. Na de herhalingsbrief, die eind oktober is verstuurd, komen er weer nieuwe aanmeldingen binnen.

• **Energiebesparende maatregelen flats Vletweide**

De energiebesparende maatregelen worden vanaf half november 2023 uitgevoerd in opdracht van woningbouwcorporatie SSH en de gemeente.

• **Isolatievouchers**

Er zijn tot nu toe 15 aanvragen geweest voor isolatievouchers van de provincie. Hiervan zijn bij 9 bewoners isolatiemaatregelen uitgevoerd. Dit betreft in de meeste gevallen spouwmuurisolatie en dit is volgens de methode van natuurvriendelijk isoleren gebeurd. Bij een paar inwoners is er vloerisolatie toegepast. De overige aanvragen voor isolatie worden zo snel als mogelijk ook uitgevoerd. De herhalingsbrief is recentelijk verstuurd. Naar verwachting komen hier weer nieuwe aanvragen uit binnen. Dit uitvoeringsonderdeel blijkt ook effectief. Hierbij speelt mee dat de inwoner de kosten voor isolatie volledig vergoed krijgt én dat ze ook helemaal ontzorgd worden.

Uitvoering	Aantal gerealiseerd	% Behaald effect t.o.v. de doelgroep	Doelgroep
Huisbezoeken/adviesgesprekken door energiecoaches	69	19%	357
Eenmalige energievergoeding uitgekeerd	43	12%	357
• Witgoed	32		
• Overige energiebesparende maatregelen	11		
Energieboxen	25	12%	201
Energiebesparende maatregelen Vletweide	In uitvoering		29
Isolatievouchers Provincie	9/ 15	21%/ 36%	42

Tabel 1: Samenvatting update behaald effect Aanpak Energiearmoede

Financiën

Vanaf 2022 zijn er drie SPUK-budgetten beschikbaar gesteld voor 'Aanpak energiearmoede'. In totaal gaat het om 166.000 euro. Op dit moment is er 36.000 euro uitgegeven en is de uitvoering van diverse maatregelen gestart of in voorbereiding van naar schatting 80.000 euro. Van de reeds uitgevoerde en betaalde maatregelen is 85% rechtstreeks ten goede gekomen aan maatregelen voor het verlagen van de energierekening van de doelgroep, voor bijvoorbeeld kleine energiebesparende maatregelen (tochtstrips, radiatorfolie) of het vervangen van witgoed. Daarnaast is 15% van de uitgaven besteed aan zowel de opzet en ondersteuning van de aanpak, als aan het communiceren van het aanbod voor de doelgroep.

Het gereserveerde budget is voor continuering van de witgoed actie, want nu er weer volop gecommuniceerd wordt, is de verwachting dat we nog veel meer inwoners uit de doelgroep bereiken

die van de energievergoeding gebruik gaan maken. Zeker nu deze is verhoogd naar 800 euro. Daarnaast is er budget gereserveerd voor continuering van de energieboxen en voor maatregelen voor de Vletweide die momenteel worden uitgevoerd. Bij elkaar gaat het dan om naar schatting 80.000 euro wat hiervoor is gereserveerd. In 2024 wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van een fixbrigade (lokale klussers) waarvoor er nog 50.000 euro is gereserveerd. Mogelijk gaan we hiervoor ook gesprekken aan met woningbouwcorporaties om te zien of we hierin samen kunnen optrekken. De regeling Energiearmoede duurt nog tot 31 december 2025.

Budget tot eind 2025	166.000 euro
Uitgegeven 2022 & 2023	36.000 euro
Reeds in aanpak gereserveerd (deel uitvoering gestart of in voorbereiding)	80.000 euro
In te zetten voor fixbrigade 2024 & 2025	50.000 euro

Tabel 2: Overzicht budget Energiearmoede.